

СТАНОВИЩЕ

от доц. Силвия Иванова Филкова, д. оз.
Учебен сектор „Рехабилитатор“, Медицински колеж,
Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Относно: дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 7 Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве и научна специалност - Управление на здравните грижи изготвен от ст. пр. Павлина Пенкова Тенева, докторант в самостоятелна форма на обучение към Катедра „Здравни грижи“ – Филиал Сливен при Медицински университет Варна с научен ръководител Доц. Емилия Петрова Георгиева, д. оз.

На основание Заповед № Р-109-22 / 17.01.2023 г. на Ректора на Медицински университет Варна и като член на Научното жури съм определена да изготвя становище за дисертационен труд на тема „Практическо обучение на медицинските лаборанти за формиране на професионални умения и компетенции“ изготвен от ст. пр. Павлина Пенкова Тенева

Биографични данни

Ст. пр. Павлина Пенкова Тенева е родена на 14.12.1978г. Стара Загора. През 2000 г. Завършва Медицински колеж към Тракийски университет, Стара Загора специалност Медицински лаборант. През 2003г. придобива ОКС Бакалавър, специалност Социални дейности в университет „Св. Св. Кирил и Методий“ гр. Велико Търново. През 2009г. Придобива ОКС Магистър по „Управление на здравните грижи“, Медицински университет Варна.

Професионалният опит на докторантката е започнал като Медицински лаборант през 2001г. в Централна клинична лаборатория на УМБАЛ, ЕАД Стара Загора. През 2002г. работи в ТДКЦ, ЕООД Стара Загора. От 2012 – 2014г. заема длъжност Медицински лаборант в Медицински комплекс Берое – Стара Загора.

В периода от 2007 – 2009г. е назначена като хоноруван преподавател по Клинична практика към Медицински колеж – Стара Загора, а от 2009 – 2016г. заема длъжността Преподавател и става ръководител на специалност „Медицински лаборант“ към Медицински колеж Стара Загора. Следва професионално израстване в старши преподавател. От януари 2020г. до момента е заместник директор на Медицински колеж към Тракийски университет Стара Загора.

Ръководи занятия по следните учебни дисциплини: Клинична лаборатория; Клинична практика; Качествен контрол в лабораторната практика.

Оценка на актуалността на темата

Информационните и комуникационните технологии имат все по-значителна роля в развитието на обществото. Новите технологични разработки са важна предпоставка за научнообосновани нововъведения и в сферата на образованието. Образователните

технологии са все по-тясно свързани с техническите постижения, използвани в процеса на преподаване, а това води и до нови психологически и педагогически теории за обучение. Усъвършенстването на професионалните качества и компетенции на студентите се осъществява в реална работна среда в базите за клинична практика. В следствие на това възниква въпроса за компетентността на медицинския лаборант в съвременното здравеопазване. Напълно споделям мнението на докторантката, че практическото обучение, което представлява малко над половината от общия хорариум часове в учебния план на специалността представлява съществен фактор за формиране на професионалните компетенции в обучението на медицинските лаборанти. Ето защо според мен избраната тема от докторантката е значима и изключително актуална.

Структура на научния труд

Дисертационният труд, разработен от ст. пр. Павлина Пенкова Тенева, е в обем от 157 страници, със стандартната за професионалното направление структура. Включва: Въведение (2 стр.); Литературен обзор (46 стр.); Цел, задачи, методика и организация на проучването (7 стр.); Резултати от собствени проучвания и обсъждане (44 стр.); Заключение изводи и препоръки (3 стр.); приноси с теоретично-познавателен и с практико-приложен характер (1 стр.); използвана литература (15 стр.) и 5 приложения. Илюстриран е с 28 фигури и 18 таблица. Библиографската справка съдържа 158 заглавия, от които на кирилица 70 и 88 на латиница.

Литературният обзор е много добре структуриран, включва различни насоки, при разработването на изучавания проблем. Във въведението аргументирано е обоснована актуалността на избраната тема. Докторантката е разработила подробно и изчерпателно дефинициите на понятията компетенции и компетентност. Разглежда задълбочено и представя обща характеристика на специалността „Медицински лаборант“, като изтъква законовите регламенти за придобиване на специалност „Медицински лаборант“ в Република България. Предвид значимостта на разглежданата проблематика, описва учебният процес и организационните учебни форми за практическо обучение в Медицински колеж. Опитът и познанията на докторантката допринасят за задълбочено описание на ролята на преподавателя в процеса на формиране на професионална компетентност у студентите от специалност „Медицински лаборант“. И логично предвид темата на дисертацията очертава съвременните потребности и изисквания на клиничнолабораторната практика към професионалната подготовка на медицинските лаборанти за упражняване на професията.

Литературният обзор показва широка научна осведоменост, компетентност и задълбочени научни познания по проблема, към който докторантката е насочила своя изследователски интерес.

В глава II-ра ст. пр. Тенева е представила цел, задачи, работни хипотези и методология на дисертационния труд.

Основната цел е точно и ясно поставена: „Да се проучат формираните професионални умения и компетенции при студентите медицински лаборант с оглед оптимизиране на практическото им обучение“. Разработена е в 4 коректно формулирани задачи,

изпълнението на които отразява извършената от докторантката изследователска работа. Заложени са три работни хипотези. Методиката е подробно представена. Респондентите включени в проучването (n=184) са разпределени в три групи.

- Първа група респонденти: студенти от специалност „Медицински лаборант“ в МК Стара Загора (n= 63) и МК Варна (n= 51);
- Втора група респонденти: медицински лаборанти упражняващи професията в гр. Стара Загора и региона (n= 49);
- Трета група респонденти: лабораторни лекари със специалност „Клинична лаборатория“ и старши лаборанти в медико-диагностична лаборатория (n= 21).

Етапите на проучването са описани подробно и представени в табличен вид. Разработени са три анкетни карти, които съдържат затворени и отворени въпроси. Проучването е проведено след получено разрешение от Комисията по етика на научните изследвания при Медицински университет - Варна. Всички участници в изследването са подписали информирано съгласие.

Изследователските методи приложени в проучването – документален метод и социологичен метод са адекватно приложени. За статистическото представяне на резултатите са използвани описателни методи и методи за оценка, методи за проверка на хипотези, корелационен анализ – коефициент на Спирмън и регресионен анализ. Всеки от тях е подходящо приложен и обогатява анализа на резултатите.

Резултатите от собственото проучване и тяхното обсъждане докторантката ст. пр. Тенева представя в Глава трета на дисертационния труд.

Изложените резултати са логически оформени и структурирани. Нагледно, подробно и с разбиране са анализирани резултатите от трите анкетиранни групи. Изследвани са 184 лица.

Докторантката умело проучва мнението на студентите от специалност „Медицински лаборант“ относно качеството на обучението им по отношение на материално-техническата база, в която студентите усвояват професионалните си компетенции. Налага се изводът, че студентите са с преобладаващо положително мнение, тъй като според тяхната оценка медицинския колеж в който те се обучават разполага с материално техническата база отговаряща за осъществяването на модерен учебен процес. Друг важен изследователски въпрос е организацията на учебния процес в Медицински колеж. Данните от собственото проучване показват, че повече от половината от респондентите оценяват във висока степен организацията на учебния процес в специалност „Медицински лаборант“, подпомагаща усвояването на компетентности, необходими за работа в реална среда. Много висока оценка дават една трета от респондентите.

При проучване на нагласите на двете групи респонденти – практикуващи медицински лаборанти и студенти относно практическото обучение в Медицински колеж се установява, че то представлява водещ фактор при формирането и изграждане на професионални компетенции за успешен професионален старт.

Анкетираните лица определят компетентността „креативното прилагане на усвоените знания“ като най-значима за практическата дейност, както за медицинските лаборанти така и за студентите.

Според анализът на данните се очертава необходимостта от усвояване на по-задълбочени знания, свързани с грешките в преаналитичния, аналитичния и следаналитичния етап при провеждане на клинично-лабораторните изследвания, както и въвеждане на свободно избираема дисциплина, включваща тези въпроси.

На базата на резултатите от направеното проучване, анализа на литературата и международния опит са формулирани 7 извода, които в синтезиран вид отразяват резултатите от проучването.

Библиографската справка издават широка информираност и опитност по разглежданата тема. Проученият литературен материал е оценен критично и творчески, в резултат на което е направен задълбочен анализ на теоретичните постановки.

Анализът на данните от дисертационния труд имат значителни приноси с теоретично-познавателен и с практико-приложен характер, както за реалната практика, така и за обучението на бъдещите медицински лаборанти. Съгласна съм с посочените от докторантката приноси. На базата на резултатите са изведени препоръки, конкретно насочени към Министерството на образованието и ръководствата на специалността „Медицински лаборант“ в Медицинските колежи.

Във връзка с дисертационния труд докторантката е представила три публикации в които е първи автор, а в две от тях е единствен автор, което доказва личното ѝ участие в проведените изследвания, получените резултати и приноси.

Авторефератът отговаря по структура на общоприетите изисквания. Съдържанието на дисертационния труд е отразено пълно и точно. Представени са най-съществените резултати и установените зависимости, както и изводите, приносите и препоръките от проучването. Онагледен е богат с таблици и фигури.

Заклучение:

Представеният дисертационен труд „Практическо обучение на медицинските лаборанти за формиране на професионални умения и компетенции“ е на актуална тема и показва задълбочено владение на изследваната материя от докторантката. При разработване на дисертационния си труд ст. пр. Тенева демонстрира умения за прилагане на методологията на научно-изследователската работа, което е една от целите на докторантското обучение. Проведеното изследване отговаря на поставените задачи. Дисертационният труд ни представя задълбочените теоретични знания и професионалната компетентност които притежава ст. пр. Павлина Пенкова Тенева и показва способността ѝ за самостоятелно провеждане и представяне на резултати от научно изследване.

Дисертацията отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за

развитие на академичния състав на МУ – Варна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Гореизложеното ми дава основание убедено да дам положителна оценка за представения дисертационен труд и препоръчвам на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на ст. пр. Павлина Пенкова Тенева в Докторска програма по „Управление на здравните грижи“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве.

19.01.2023г.
Гр. Варна

Член на Научното жури:
(доц. Силвия Иванова Филкова, д. оз.)

